

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ
ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ КЕРІВНИХ КАДРІВ
КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ
ІНСТИТУТ СУЧАСНОГО МИСТЕЦТВА
Кафедра режисури та акторської майстерності ім. народної артистки
України Л.Хоролець**

Анотація до творчого проєкту

«Ніч на полонині»

(за мотивами драматичної поеми Олександра Олеся)

на здобуття ступеня вищої освіти «Бакалавр»

Виконала здобувачка
вищої освіти IV курсу
групи БСМ-11-21з
спеціальності
026 «Сценічне мистецтво»
спеціалізації «Режисер театралізованих
видовищ і свят»
Кравцова Діана Ігорівна

Керівник творчого проєкту :
старший викладач
Кратко Юлія Володимирівна

Допустити до захисту
Протокол засідання кафедри
режисури та акторської майстерності
ім. народної артистки України
Лариси Холорець
від «__» _____ 20__ р. №__

Завідувач кафедри

_____ Гирич В.С.

Київ 2023 рік

Зміст

Вступ

1. Обґрунтування вибору теми
2. Режисерсько-постановочний план
  - 2.1. Режисерський аналіз
    - 2.1.1 Тема
    - 2.1.2. Ідея
    - 2.1.3. Конфлікт
    - 2.1.4. Проблематика
    - 2.1.5 Сюжет
    - 2.1.6. Фабула
    - 2.1.7. Епізоди
    - 2.1.8. Композиція
  - 2.2. Режисерський задум
    - 2.2.1. Надзавдання
    - 2.2.2. Наскрізна дія
    - 2.2.3. Жанр
    - 2.2.4. Художній образ
    - 2.2.5. Атмосфера
    - 2.2.6. Темпоритм
    - 2.2.7. Мізансцени
  - 2.3. Втілення задуму
    - 2.3.1. Художньо-декоративне оформлення
    - 2.3.2. Музично-шумове оформлення
    - 2.3.3. Світлове оформлення
3. Список використаної літератури
4. Додатки
  - 4.1. Сценарій

Вступ

Актуальність теми. З року в рік українці все більше відчують свою ідентичність та відмінність від інших народів, зокрема росіян. Знайомитися і вивчати історію, звичаї, культуру, літературу нашої країни, стає важливим для кожного громадянина. У деякій мірі це стало навіть модно, українці нарешті відчують свої особливості та різницю між тим, що нав'язувалося країною-сусідом не одне століття. Ми не «молодші» брати, не «молодші» сестри, не малороси, не частина російської держави. Україна – окрема самостійна держава, зі своєю мовою, культурою, традиціями, народом.

Культурна та літературна спадщина України пережила немало випробувань. Українські митці завжди боролися за збереження мови та культури, активною громадською діяльністю та своїми творами, докладали максимум зусиль для відродження національної свідомості.

Одним із таких був і Олександр Олесь (справжнє прізвище — Кандиба), який пережив немало викликів долі за своє життя. Народившись у Харківській губернії, яка на той час, була територію Російської імперії, він не покоровся під тиском царизму. Будучи досить юним Олесь читав Т. Шевченка, П. Куліша, М. Вовчка. А згодом почав писати і сам.

Своєрідність О. Олеся полягає у тому, що він став творцем «нової поезії», він розірвав народницьку поезію, що визначає його як поета-символіста і модерніста української літератури. Митець, у своїх творах, не стільки описує побут, як душу і почуття. Можемо сказати, що це один із найчуттєвіших поетів. А українці завжди вмели закохуватися і любити.

О. Олесь любив Україну, її мову, культуру, природу. Неймовірне враження склала на нього Гуцульщина. Поет буквально закохався у «цей прекрасний народ, що не зазнав панщини, що зберіг вільну душу, мову і старосвітські звичаї, повні краси» [9].

Будучи в еміграції, після жовтневого перевороту, Олесь знаходиться у розпачі та називає її «трагедією свого життя». Та все ж залишається закордоном і періодично живе у Празі, Будапешті, Відні, Берліні. Сумуючи за

Україною, надихнувшись спогадами, пише драматичну поему «Ніч на полонині», яка поєднує у собі красу української природи, міфологію, кохання, віру і зневір'я, розпач та щастя, описує чи не весь вир емоцій, притаманних людині.

Загальнолюдські цінності завжди були центром уваги письменника, тому його поезія є позачасовою, зрозумілою і близькою кожному з нас.

Тож ми, у свою чергу, маємо популяризувати українську культуру, давати їй нове життя, переосмислювати її і поширювати у різних формах, не тільки в Україні, а і далеко за її межами. Саме зараз ми, українці, творимо нову історію, розвіюємо стереотипи, підносимо культуру та «вічну» літературну класику нашої держави.

Метою роботи є надихнути на українське, відроджувати культуру, мистецьку спадщину наших пращурів, щоб відчувати, знати і розуміти нашу ідентичність та неповторність української душі.

Об'єкт дослідження – біографія Олександра Олеся, його творчість, а саме – драматична поема «Ніч на полонині», яка є символічним твором української літератури.

Предметом дослідження є тематика та ідеї, які відображені у творі, їх значення та актуальність у сучасному світі.

Методи дослідження – аналіз історичного та культурного контексту, дослідження п'єси, як літературної одиниці, використання методів критичного аналізу та інтерпретації.

1. Обґрунтування вибору теми

Світ навколо нас надзвичайно чаруючий та квітучий. Ми ж є невід'ємною його частиною. Мабуть найбільшу насолоду, ми отримуємо залишившись наодинці з собою та матінкою-природою. Вона завжди хвилює нас та чарує.

Природу України письменники оспівували завжди. І митці давніх часів, і наші сучасники, продовжують прославляти її красу і велич.

Красою української природи надихався і мій земляк Олександр Олесь.

О. Олеся завжди захоплювала краса природи. Вона дарувала йому душевну рівновагу і викликала поетичне натхнення.

Не легким був життєвий і творчий шлях надзвичайно талановитого поета-символіста та лірика.

Народився О. Олесь (справжнє ім'я і прізвище Олександр Іванович Кандиба) 4 грудня 1878 року поблизу міста Білопілья на Сумщині. У селі Верхосулі минало дитинство майбутнього поета.

Дитинство, проведене на лоні зелених лісів, колосистих полів, у середовищі простого сільського люду, стало ґрунтом на якому проростала у юній душі любов до Батьківщини, до рідного слова.

Від природи чутлива до краси душа малого Олеся жадібно вбирала в себе музику рідних полів, шовковий спів широких слобожанських степів, мелодії тужливих народних пісень, сповнених сльозами і гнівом.

Поезія Олеся захоплює нас прозорістю пейзажного малюнка, в якому все сповнено чарівності, краси природи.

Любов до природи, захоплення віталістичними силами життя, що проходить крізь призму синівської любові до України, визначили настроєву тональність самотньої лірики поета [11, с.1].

Життя розкішної, буяючої природи у творах О. Олеся нерозривне з динамікою людських почуттів. Настрій ліричного героя і природи розкриваються як психологічний паралелізм. Створюючи краєвиди, митець

співвідносить їх із людськими інтересами, настроями, роздумами, переживаннями [12, с.1].

У 1912 році подорож Гуцульщиною наповнила Олеся незабутніми враженнями. Описуючи храмове свято в Криворівні, він із захватом згадує барвистий одяг верховинців, які спускалися з гір у долину. «Неначе квітки, що ростуть на горах, ожили і сходять до Черемошу, щоб напитися студеної води. Зачервоніло незабаром усе біля церкви.., наче розцвів нагло квітник або хто розкидав червоне, як мак, багаття... Я стояв, дивився і не міг надивитися на сей прекрасний народ, що не зазнав панщини, що зберіг вільну душу, мову і старосвітські звичаї, повні краси» [15.].

Гуцульщина, розташована в глибині Карпатських гір, де густі соковиті лугові трави не поступаються красою величним прадавнім смерекам, – край овіяний легендами. На карпатській полонині могутні сили природи наче уві сні переплітають казку з реальністю.

Чарівний світ мавок, лісовиків та чортів межує із реальним життям, наповнюючи його казковістю та магією.

І у 1941, надихнувшись спогадами верховини, з-під пера О. Олеся з'являється драматична поема "Ніч на полонині". Герої цього твору синтезують духовний потенціал, видобутий із міфології, з образного переосмислення могутніх сил природи, поривання їх творця до ідеалу, краси, гармонії.

Дієвою ознакою міфотворчості О. Олеся є тяжіння до фольклорних жанрів, виникнення яких тісно пов'язане з міфом та ритуалом. У давній словесній культурі українського народу магії слова надавалося виключне значення, тому найдавніші тексти-шедеври (замовляння, голосіння, колискові) складають один із могутніх пластів нашої національної культури [12, с.3].

У драматичній поемі "Ніч на полонині" переплітаються стильові ознаки романтизму і символізму. Романтичне сприйняття дійсності увиразнюється міфічною образністю, образами-символами [12, с.4].

Головна тема тут — кохання, з нею пов'язуються проблеми життя і смерті, вічності і часу, долі, віри і невір'я. Ціла галерея людських почуттів висловлена у жанрі, який цілком присвятив себе цим почуттям [12, с.2].

Емоції і почуття у творі не просто супроводжують процес пізнання, а є його складовою частиною. Ліричний герой О. Олеся постійно потребує пізнання таємничого світу природи, яка персоніфікується та інтимізується у художньому просторі письменника. Для вираження символістських ідейних засад поет часто використовує традиційні сюжети і образи. Загальнолюдські, вічні цінності, що є центром уваги митця, — кохання, природа, неповторність молодості – роблять його твори позачасовими, актуальними для сучасних і прийдешніх поколінь [12, с.4].

У постановці вистави братимуть участь діти старшого шкільного віку. У цей період підлітки переживають найскладніші та найяскравіші періоди становлення себе як особистості.

На мою думку, тема кохання, завжди є і буде актуальною для молоді. У п'єсі «Ніч на полонині» зачіпається багато тем співзвучних і болючих підліткам: дружба, кохання, на які вчинки готові люди аби отримати прихильність, і до чого це призводить у результаті.

Батьки нечасто говорять зі своїми дітьми про перше кохання, хоча варто б розказати про свій досвід. Важливо спілкуватися із дітьми, розповідати про цей хороший стан, що у цьому немає нічого соромного, але слід контролювати певні бажання та потяги, дотики, поцілунки, обійми.

Тож діти, перетворившись у персонажів цієї вистави, на ніби «власному досвіді» зможуть відчувати долі героїв. Зрозуміти їхню поведінку, радості і болі, які зрозумілі зараз і самим виконавцям.

Саме виконавці підліткового віку зможуть показати своїм одноліткам та найширше розкрити тему першого кохання, дружби, зрад.

Для постановки драматичної поеми Олександра Олеся «Ніч на полонині», я використовуватиму старі гуцульські костюми, прості льняні сорочки та штани, личаки, солом'яні брилі, крайки та череси. Для мене

важливо, передати ідентичність українців через костюми. Розвіяти міфи, нав'язані Радянським Союзом, що українське - це смішне, незграбне та примітивне. Насправді, український одяг завжди був красивим та естетичним. Мавки матимуть надзвичайно легкі напівпрозорі сукні і пишні вінки на головах. Марічка буде вдягнута у гуцульському строї. Інші персонажі у дивакуватих, чудернацьких костюмах відповідно до акторської ролі у виставі.

Всупереч тому, що я хочу показати близькі і зрозумілі дітям проблеми, хочу зберегти та підкреслити «казкову» сторону цього твору, його містичність. Тому використовуватиму казкову та загадкову, часом тривожну, музику.

Драматичну поему О. Олеся «Ніч на полонині» українські режисери неодноразово використовували для постановки на сцені. А саме:

- Чернівецький театр ім. О. Кобилянської, режисер-постановник, заслужений діяч мистецтв України Вадим Сікорський;
- Луганський академічний обласний український музично-драматичний театр, режисер-постановник – Сергій Павлюк;
- Ніжинський драматичний театр ім. М. Коцюбинського, режисер-постановник Алла Соколенко;
- Коломийський академічний обласний театр, режисер-постановник – Якубовський С.

Переглянувши деякі з вищевказаних вистав, я надихнулась на постановку своєї унікальної. Головною метою моєї постановки є відволікти людей від сьогоднішніх страшних подій. Вистава поєднає у собі: красу української природи, міфології, щирість української душі, передасть ідентичність та колорит, за допомогою костюмів, а також допоможе перенестися у чарівну казку на верхів'я Карпат.

2. Режисерсько-постановочний план

1. Режисерський аналіз

2.1.1. Тема

Карпатські полонини, праліси та гори – місця, наповнені казковості та таємничості. Гуцули знають, що їхні гірські полонини та ліси населені різноманітними містичні істотами. Вони перестрівають одиноких перехожих на дорозі, чекаючи під місячним світлом та спокушають своєю неземною вродою. А хто їм піддається, вже не вирветься із обіймів матінки-природи. Під проводом ночі, світи переплітаються між собою, один потрапляє у інший. Так головний герой потрапляє із реального світу в містичний, міфічних героїв та людей поєднує любовний трикутник.

2.1.2. Ідея

Покохавши двох – завдаси болю всім і сам щастя не знайдеш.

2.1.3. Конфлікт

Переплетіння і боротьба між реальним та містичним світами.

2.1.4. Проблематика

Безвідповідальність, невміння робити життєвий вибір.

2.1.5. Сюжет

Полонинська галявина. Вечоріє. На полонині танцюють мавки, чекають молодих вівчарів, щоб приворожити того, який кращий.

Іван та Степан йдуть від худоби та сідають на лавці під колибою. Сьогодні юнак має вперше лишитися ночувати на полонині з отарою. Степан був вівчарем багато років, тож розповідає хлопцю, що будучи тут, бачив на полонині різних лісових істот. Тому попереджує Івана, що той теж може зустрітися із мавками, лісовиками, чортами. Молодий вівчар не вірить байкам старого. Степан йде додому, Іван влягається спати.

Тим часом двоє мавок, сміючись, вибігають із лісу на полонину, говорять про своє і вже потім помічають Івана. Вони будять його. Одній із Мавок Іван сподобався, тому вона обіцяє вишити парубку сорочку, але не просто так, ціна – поцілунок. Іван все ж погоджується, хоча в селі на нього чекає наречена Марійка, якій дав обіцянку одружитися восени.

Мавок кличе Лісовик, вони налякано тікають.

Через декілька днів до Івана приходить Марійка - його наречена та приносить все, що просив хлопець. Дівчина помічає, що Іван став холодним до неї, випитує хлопця, намагається зрозуміти у чому справа. Іван не зізнається їй. Тож Марійка вирішує залишитися ночувати на полонині разом із нареченим.

Коли вони вже поснули, до них приходить Мавка із сорочкою, яку обіцяла вишити Івану. Вона помічає дівчину, будить її. Від сварки дівчат прокидається й Іван. Мавка віддає сорочку Івану та просить за неї обіцяну винагороду – поцілунок. Хлопець не хоче робити цього при нареченій. Мавка та Марійка обидві люблять Івана, його серце належить обом.

Мавка зустрічається із Чортом, який давно в неї закоханий. Вона благає налякати Марійку настільки сильно, щоб та повернулася з полонини до села. Тільки таким чином Чорту вдасться довести своє кохання.

Чорт знаходить Івана та Марійку в лісі, вони вже поснули. Марійка, ображена на Івана, задрімала на краю скелі. Скориставшись ситуацією, Чорт вирішує скинути Іванову наречену в прірву. Дівчина падає і розбивається.

Побачивши це, Мавка вирішує розбудити Івана. Не знаючи, що сталося з його нареченою, хлопець зізнається Мавці в коханні, пропонує зійти до села, але Мавка не погоджується. тому хлопець вирішує залишитися у лісі разом із Мавкою. Закохані чують голос Лісовика і тікають.

Мавка вагітна від Івана, але його кохання пройшло. Хлопець хоче додому, до села. Зрозумівши, що Мавка винна у смерті Марійки, дорікає їй, адже він міг би любити їх обох. Душа його розколота: "У день ходжу я на могилу, вночі шукаю мавку милу"[17]. Мавка заколисує Івана, крізь сон, йому чується спів Марійки. Мавка йде в той бік звідки чується спів.

Іван прокидається. Усе це було лише сном, нав'язаним розповіддю Степана.

2.1.6. Фабула

1. *Висхідна подія.* Іван і Степан на галявині говорять про нечисть, яка живе на полонинах. Степан йде додому.
2. *Початкова подія.* Іван засинає на полонині, думаючи про наречену Марійку, з'являються Мавки, будять Івана.
3. *Основна подія.* Іван прокидається. Мавка І обіцяє вишити сорочку за поцілунок, парубок боїться, що може закохатися у неї.
4. *Третя подія.* На полонину до Івана приходять його наречена – Марійка, яка підозрює, що її наречений закоханий у Мавку.
5. *Четверта подія.* Марійка вирішує залишитися ночувати із Іваном.
6. *П'ята подія.* Мавка просить Чорта, який у неї закоханий, налякати Марійку, щоб та повернулася додому.
7. *Центральна подія.* Чорт скидає Марійку із скелі, вона помирає.
8. *Сьома подія.* Іван та Мавка радіють, що нарешті залишилися самі.
9. *Восьма подія.* Хлопець приймає рішення лишитися на полонині назавжди.
10. *Дев'ята подія.* Іван оговтується від чар Мавки.
11. *Десята подія.* Мавка розуміє, що Іван стає холодним до неї, не знає, як сказати, що вагітна.
12. *Центральна подія.* Іван сповідається Мавці, але Мавка вважає, що ні в чому немає її вини.
13. *Головна подія.* Мавка та Іван у результаті не здобули бажаного щастя. Мавка заколисує Івана, ніби свого сина, сама засинає з ним.
14. *Обов'язкова подія.* Іван, крізь сон, чує спів Марійки, прокидається. Це був сон.

2.1.7. Епізоди

Перший епізод. «Мавки» (Іван з Степаном говорять на галявині, Степан йде, Іван засинає, з'являються Мавки, одна з них закохується у хлопця, обіцяє вишити йому сорочку за поцілунок, Іван погоджується, але боїться закохатися у Мавку, Мавок кличе Лісовик, вони зникають, Іван не може заснути, після того, що сталося);

Другий епізод. «Любовний трикутник» (До Івана на полонину приходять його наречена Марійка, дівчина відчуває холод Івана та підозрює, що він закохався у Мавку, тому вирішує лишитися з ним ночувати, Мавка приносить Іванові сорочку, бачить його дівчину, будить їх та, образившись на Івана, йде геть, викинувши сорочку, що пошила для нього);

Третій епізод. «Знедолена» (Мавка у розпачі просить, закоханого у неї, Лісового чорта, налякати Марійку, щоб та повернулася в село, Чорт приходять до Марійки та Івана, побачивши, що вони сплять, вирішує скинути Марійку зі скелі, коли Чорт зникає, Мавка розуміє, що сталося і будить Івана, Іван не знаючи ні про що, вирішує лишитися на полонині з Мавкою);

Четвертий епізод. «Сон» (Кохання Івана розвіялося, він дорікає у всьому Мавку, Мавка ж не знає, як зізнатися Івану, що вагітна, Мавки заколисують Івана, крізь сон юнак чує спів Марійки, Мавка йде на її голос, Іван прокидається і розуміє, що все було сном).

2.1.8. Композиція

Пролог

Мавки-танцівниці танцюють у лісі, готуючись приворожувати вівчарів, що прийшли на полонину пасти худобу. Іван із Степаном приходять на галявину. Степан розказує, як колись пас худобу, поспішає додому.

Експозиція

Іван засинає. З'являються Мавки, сміються, розмовляють, про своїх кавалерів. Помічають Івана, будять його.

Зав'язка

Іван, налякавшись, прокидається. Розпитує дівчат, хто вони і що роблять у лісі. Мавки розповідають Івану про свої буденні справи. Одна із мавок обіцяє вишити Івану сорочку, але ціна її - поцілунок.

Розвиток дії

Мавка обіцяє прийти до Івана знову. Іван відчуває, що закохався у неї. На полонину до парубка приходять його наречена. Марійка, запідозривши щось "не чисте", лишається ночувати на полонині з Іваном, щоб зрозуміти, чому хлопець до неї холодний. Вночі приходять Мавка з обіцяною сорочкою, бачить Марійку, будить її та Івана, зі злості викидає, вишиту хлопцю, сорочку. Мавка просить Чорта, налякати Іванову наречену, щоб та повернулася до села.

Кульмінація

Чорт знаходить наречених у лісі, коли вони вже заснули, користуючись нагодою - скидає Марійку із скелі.

Розв'язка

Щастя Мавки та Івана тривало не довго. Любов хлопця пройшла. Іван звинувачує у всьому Мавку, яка одурила його голову та серце. Мавка вагітна від Івана, вона також страждає.

Епілог

Іван прокидається на полонині сам. Все було сном, навіяним розповідями Степана.

2. Режисерський задум

2.2.1. Надзавдання

Надихнути на українське, показати глядачу красу природи, колорит та ідентичність нації, переплетіння української культури та міфології. Колись і ми, українці, зможемо прокинутися від тих жахів, що творяться на українській землі руками окупантів.

2.2.2. Наскрізна дія

Тільки залишаючись вірним собі - ти здобудеш справжнє щастя.

2.2.3. Жанр

Драматична поема.

2.2.4. Художній образ

Художній образ вистави першочергово втілюватиметься у пластиці виконавців та образному значенні вінка. Вінок уособлює портал між реальним і містичним світами, символ краси природи, вічного коловороту життя, любові, відданості, «знахар» (оберіг) української душі.

2.2.5. Атмосфера

Перший епізод. Спокійно-мрійлива

Другий епізод. Очікувано-напружена

Третій епізод. Напружено-ніякова

Четвертий епізод. Таємнича

2.2.6. Темпоритм

Перший епізод. Помірний

Другий епізод. Пунктирний

Третій епізод. Наростаючий

Четвертий епізод. Пришвидшений

2.2.7. Мізансцени

Умовні позначки:

I - Іван

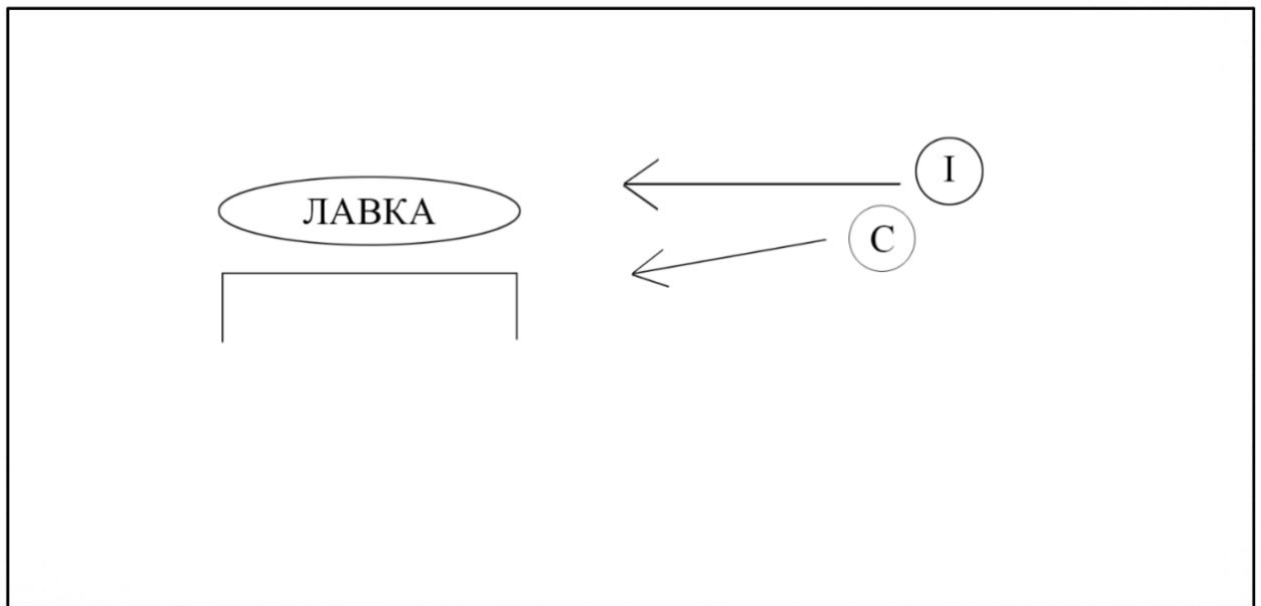
С - Степан

Ма - Марійка

М1 - Мавка I

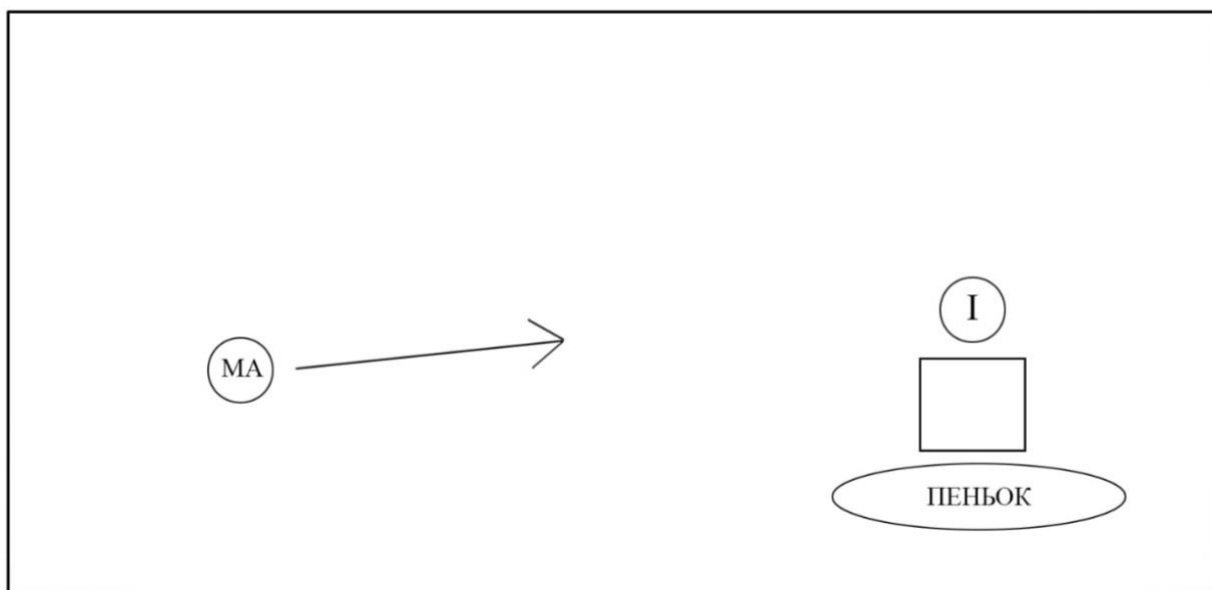
Ч - Чорт

М3, М4, М5, М6, М7, М8 – Хор мавок

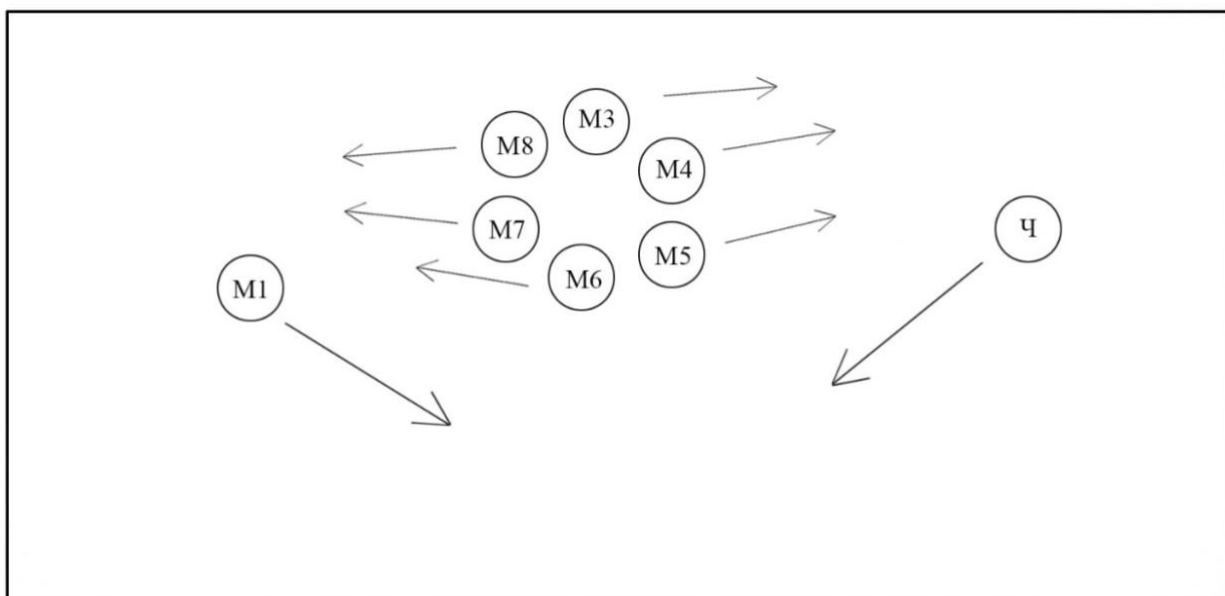

Епізод «Мавки». На схемі зображено першу мізансцену, коли Степан збирається спустатися з полонини в село, залишаючи Івана самого. Дід сідає на лавку, дістає люльку і розповідає юнаку, які дива він бачив, про чортів, мавок, лісовиків, будучи на полонині. Іван не дуже вірить у ці вигадки та проводить старого, але ще просить, щоб як хто буде йти, заніс йому глечик

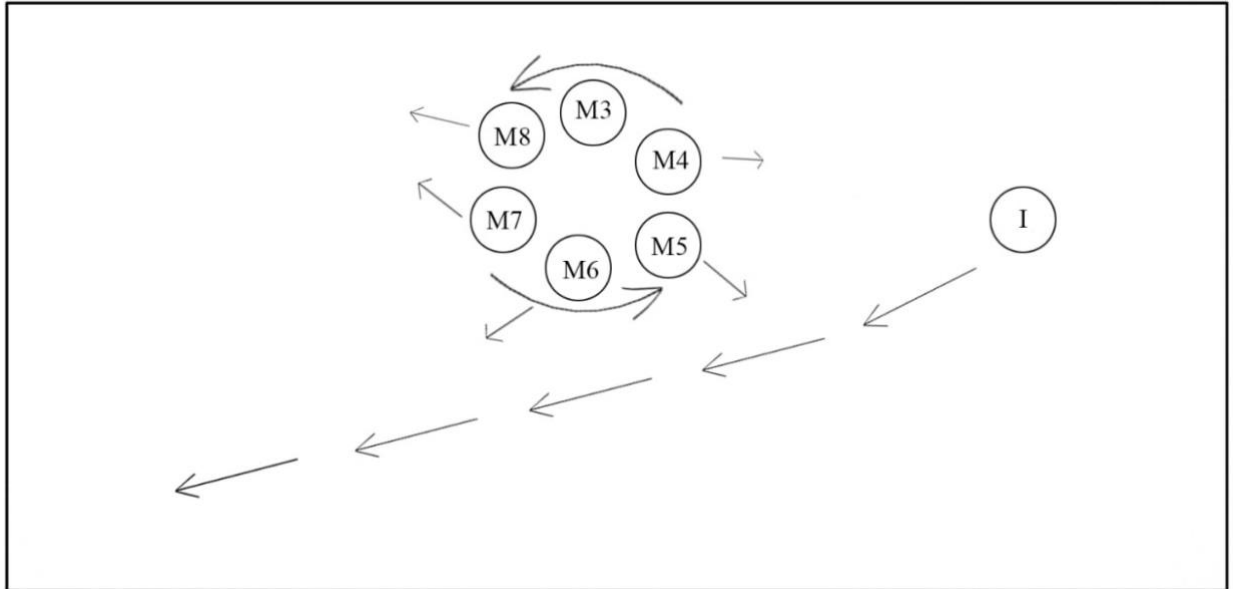
та солі. Степан відповідає, що за тиждень до Івана навідається Марійка і принесе все, чого потребує юнак. Дід йде.

Епізод «Любовний трикутник». Іван сидить на пеньку та задумавшись грає на флюярі. Із села до хлопця приходить його наречена Марійка, принесла йому сорочку, глечик та солонину. Дівчина тихенько підбігає та лякає замріяного Івана.

Епізод «Знедолена». На схемі зображено мавок, які насолоджуються настанням ночі, роблячи ритмічні рухи під запис фонограми. З'являється Мавка I, вона розбита, її помічає Чорт, який вже декілька днів не бачив дівчини. Мавки-танцівниці, помітивши це, розбігаються, Чорт прямує до Мавки I, дізнатися, де вона зникала та чому сумна.

Епізод «Сон». На схемі зображено Мавок-танцівниць, які співають та танцюють, почувши звук Іванової флюяри вони трохи розбігаються і застигають, кожна на своєму місці. Іван, не помічаючи мавок, проходить граючи на флюярі, мелодія замовкає, Іван починає свій монолог, не розуміючи, що тут присутні мавки. Іван виходить.

3. Втілення художнього задуму

2.3.1.Художньо-декоративне оформлення

Декорації

У виставі буде мінімальне використання декорацій. Основне фонове зображення вистави здійснюватиметься за допомогою проектора та екрану, який зображуватиме місце дії. Також використовуватимуться маскитні сітки, у вигляді трави, лавка під колибою та старий пеньок. Атмосфера вистави створюватиметься з допомогою синіх, фіолетових відтінків, червоного кольору світлового та музично-шумовим оформленнями.

Реквізит

Реквізиту у виставі використовуватиметься не багато. Для бутафорії використовуватимемо люльку для старого вівчаря Степана, флюяра – український народний дерев'яний духовий інструмент, аналогічний флейті або сопілці, торба із сорочкою, глечиком і солониною, яку Марійка принесе Івану та сорочка, яку Мавка вишиє для Івана.

Ескізи костюмів

Мавка I

Степан – старий вівчар

Мавки

Іван та Марійка

Афіша

«Ніч на полонині»

За мотивами драматичної поеми
Олександра Олеся

2.3.2. Музично-шумове оформлення

№	Епізод	Дія або репліка	Музично-шумове оформлення	Примітки
1.	«Мавки»	Відкривається завіса	Мелодія В. Хорунжого «Intro»	Відкривається завіса. Танець мавок
2.	«Мавки»	Мавки зникають зі сцени. Виходять Іван та Степан	Звуки карпатських полонин	Лунає під час тексту, поволі стихаючі
3.	«Мавки»	Степан виходить	Гук сича	Текст Івана
4.	«Мавки»	«...а там і шлюб вже восени»	Щебет нічних пташок	З'являються мавки, мелодія повільно стишується
5.	«Мавки»	«...поцілуйсь»	Голос Лісовика	Мавки налякано бігають
6.	«Мавки»	«І як змогла б я не прийти?!»	Голос Лісовика	Мавки слухають, звідки йде звук
7.	«Мавки»	«...ти отрути.» Іван обертається на другий бік	Голос Лісовика	Світло на сцені зникає
8.	«Любовний трикутник»	На сцені з'являється світло. Іван	Мелодія флюяри	Заходить Марійка, мелодія різко

		грає на флюярі		переривається
9.	«Любовний трикутник»	З'являється Мавка І	Мелодія «Тиша»	Лунає фоном під час тексту, повільно стишуючись
10.	«Знедолена»	На сцені з'являється світло	Хор мавок	Пластично рухаються мавки
11.	«Знедолена»	«А потім щось зроблю й йому...»	Мелодія напруження	Мелодія зникає, коли Чорт скидає Марійку зі скелі
12.	«Сон»	На сцені з'являється світло	Хор мавок	Мавки танцюють та веселяться
13.	«Сон»	Сміх мавок	Мелодія флюяри	Мелодію чути здалеку, все ближче і ближче
14.		Завіса відкривається	Мелодія карпатських полонин	Поклон акторів

2.3.3.Світлове оформлення

№	Епізод	Дія або репліка	Освітлення
1.		Відкривається завіса. Танцюють мавки	Фіолетове
2.	«Мавки»	Мавки розбігаються, на екрані з'являється зображення полонини	Жовте світло
3.	«Мавки»	«З Богом!»	Синє світло, залита вся сцена
4.	«Мавки»	«Пішов старий...а там і шлюб вже восени!»	Під час монологу Івана, світло на сцені стає все насиченішим
5.	«Любовний трикутник»	Відкривається завіса	Світло-синє світло
6.	«Любовний трикутник»	Розмова Івана з Марійкою, до слів «...і я засну... сама»	Під час розмови, світло стає все темнішим
7.	«Любовний трикутник»	«...як в морі.»	Світло від темно-синього переходить у синій, а потім і зовсім у світло-синій відтінок
8.	«Знедолена»	Відкривається завіса	Насичено фіолетове освітлення
9.	«Знедолена»	«Радіють всі...»	Фіолетове світло

10.	«Знедолена»	«Оце нагода! ...»	Червоне світло заливає всю сцену, підсвічує задник
11.	«Знедолена»	«На дні...»	Фіолетове освітлення
12.	«Знедолена»	«Це, Мавко, ти?...»	Світло-фіолетовий колір світла заливає всю сцену
13.	«Знедолена»	Стогін, крик	Фіолетове світло стає темнішим
14.	«Сон»	Співають та танцюють мавки	Фіолетове, залита вся сцена
15.	«Сон»	«...ані жити...»	Поволі світло стає світлішим – світло- фіолетове

3. Список використаної літератури

1. Вайно М.Е., Житницький А.З. Сценарна майстерність. Написання сценарію естрадно-масового театралізованого видовища: навчальний посібник. Івано-Франківськ: Місто-НВ, 2015.
2. Вовкун В. В. Мистецтво режисури масових видовищ. Київ: НАКККіМ, 2015.
3. Горбов А.С. Режисура видовищно-театралізованих заходів. Фастів: Поліфаст, 2004.
4. Зайцев В. П. Режисура естради та масових видовищ. Київ: Дакор, 2006.
5. Кужельний О.П. Основи режисури театралізованих видовищ і свят. Київ: НАКККіМ, 2012.
6. Курбас Л., Лабінський М., Москаленко М. Філософія театру. Харків: Видавець Савчук О.О, 2022.
7. Олійник О. Крізь шати повсякденності (Особливості символістської драми Олександра Олесея) // Слово і час, 1994.
8. Пиши сильно: практичні вправи, поради, теорія / упорядник Litosvita. Київ: Пабулум, 2017.
9. Степан Павлюк. Етнографічні групи українців Карпат. Гуцули. Видавництво: Фоліо, 2020.
10. Шухевич В. Гуцульщина. Харків: Видавець Олександр Савчук, 2018.

Електронні ресурси

1. Жіночий консорціум України. "Незручна" розмова про інтимне виховання підлітків. URL: https://www.wcunetwork.org.ua/Zaxist_prav_dtei/news/Nezruchna_rozmova_pro_intimne_vixovannja_pdltkv

3. Олександр Іванович Кандиба. URL:
https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9E%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%81%D0%B0%D0%BD%D0%B4%D1%80_%D0%9E%D0%BB%D0%B5%D1%81%D1%8C

1. Олесь О. «Ніч на полонині». URL:
<https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=6073>

4. Олесь Олександр. Життя та творчість. URL:
<https://www.ukrlib.com.ua/bio/printit.php?tid=1727>

5. Поет-лірик Олександр Олесь. URL:
<https://ukrlit.net/article/471.html>

6. Цуркан І. Система символів у поезії Олександра Олеся та європейських символістів. Науковий вісник Ужгородського університету, 2016. URL:

<https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/36322/1/%D0%A1%D0%98%D0%A1%D0%A2%D0%95%D0%9C%D0%90%20%D0%A1%D0%98%D0%9C%D0%92%D0%9E%D0%9B%D0%86%D0%92%20%D0%A3%20%D0%9F%D0%9E%D0%95%D0%97%D0%86%D0%87.pdf>

7. Чернова І. Жанрово-стильові доміанти творчості Олександра Олеся. Науковий вісник Ужгородського університету, 2013. URL:

<https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/3634/1/%D0%96%D0%90%D0%9D%D0%A0%D0%9E%D0%92%D0%9E-%D0%A1%D0%A2%D0%98%D0%9B%D0%AC%D0%9E%D0%92%D0%86%20%D0%94%D0%9E%D0%9C%D0%86%D0%9D%D0%90%D0%9D%D0%A2%D0%98.pdf>

4. Додатки

1. Сценарій

Дійові особи:

Іван — молодий вівчар.

Степан — колишній вівчар.

Мавка I — гірська красуня.

Мавка II — подружка Мавки I.

Марійка — наречена Івана.

Лісовик — господар лісу.

Лісовий чорт — закоханий у Мавку-красуню.

Мавки й інші лісові потвори.

I КАРТИНА

Відкривається завіса, у лісі танцюють мавки. Після довгої холодної зими вони готуються приворожувати молодих юнаків, що піднялися на полонини пасти худобу.

Полонинська галява. Колиба. Зрідка дерева, що переходять в праліс. Поволі вечоріє

Степан. Так я піду... Навідаюсь колись ще...

Не так вже йдеться, як колись.

Та й далечінь... коли б це ближче,

Хоч і щодня б удвох зійшлись...

Це будеш вперше ночувати

На полонині? Страшно? Ні?

Воно, хто звик лише до хати,

Тому не дуже...

Іван. Це мені?

Я не боюсь нічого в світі

Вола на ребра покладу,

А як заграю на трембіті...

Встають. Іван бере його за руку.

Степан. Ось ти який!.. Ну, я піду.

Іван. Постійте, діду... Ви казали,

Що тридцять років пасли тут.

Якісь там випадки бували?

Степан. Та пізно, сину...

Ти вперше бачиш полонину...

Тут дива творяться такі,

Що, може, скажеш ти: "Байки!"

...Там, в долах, люде...

скрізь церкви.

Ну, все нечисте й подалося

На гори, в праліс, до трави

І тут осіло й розвелось...

От люде кажуть, може, й ти:

"Перевелися вже чорти",—

А це не так! Нечиста сила

Всі полонини полонила!

І варт вночі лиш не заснути —

Все будеш бачити і чути.

І я не вірив, та на горах

Переконавсь я сам в потворах.

Іван. Ну, що ж ви бачили? Скажіть.

Степан. Сказав би я, та час біжить,

А йти далеко ще додому.

Мені не те, що молодому...

Бувай здоровий! Боже мій,

Заговоривсь, а шлях який!

Смеркає... Треба поспішати.

Іван. Загляньте там колись до хати.

Скажіть, щоб кухлика дали.

Бо вже мого чорти взяли.

Також не щедро в мене з сіллю.

Степан. Марійка прийде у неділю,—

Що потребуєш, те усе

Тобі Марійка й принесе.

Іван. Та ні, здається, більш нічого.

Степан. Піду,— бувай здоровий!

Іван. З Богом!

Степан пішов.

Іван (*встає і лаптується спати*).

Пішов старий... Як не бувало.

І якось моторошно стало...

...Це смішно: вірити в чортів,

В якихсь мавок, лісовиків!

Візьму й засну на злість чортам!

Та я їх всіх здолаю сам!

Ух, холодно!.. Лягти б мерщій,

А там і сонце, й день ясний!

(*Лягає*)...Марійка! Тиждень лиш мине,

І прийде вгледіти мене!

Весь день летять думки мої:

Коли б угледіти її!

Ех, швидше, літечко, мини!

А там і шлюб вже восени!

Іван засинає. Дві мавки з сміхом вибігають з лісу.

Мавка II. А я кажу йому: "З надії

Хіба що дурень багатіє!"

Мавка I. У нас, ти чула, новина?

Мавка II. Дивлюсь: яка ти чарівна!..

Мавка I. Лиши! Нащо мені краса

На полонинах та в лісах!?

Для кого тут мені цвісти.

Коли в лісах самі чорти?..

Коли б був легінь молодий,

Ясний, як ранок золотий!

Коли б я віри пойняла.

Йому б все серце віддала!

Мавка II. За чим же стало? Зараз час,

Як саме легіні у нас

Пасуть маржину. Вибирай

Якого хочеш і кохай!

Мавка I. Коли б я віри пойняла...

(Задумливо.) Думки їх линуть до села...

Один жонатий, діти має,

А другий дівчину кохає.

А я... хотіла б я такого.

Щоб не любив він ще нікого.

Мавка II. Постій! Дивись: хтось там лежить...

Ану, підкрадьмось: певно, спить.

Мавка I. Піди, та тихо, не збуди...

Мавка II підкрадається й показує знаками, що легінь спить.

Мавка II. Він спить... ходи! А глянь, який!

Мавка I. Ой, файний, дужий, молодий!

Мавка II. Давай-но збудимо його!

Мавка I. Ти збожеволіла?

Мавка II. Чого? А я збуджу!

Мавка I. А я втечу!

Мавка II. Постій. Я зараз закричу.

Перелякається: "Що є!?"

"Нічого, серденько моє!

Це ми побачили — хтось спить,

Ну, і злякалися..." Та цить!

(Кричить.) Ай-ай, рятуйте!

Іван *(прокинувшись)*. Хто тут є?

Мавка II. Це ми тут, серденько моє!..

Іван. Хто ви? Опришки? Ні, жінки...

Мавка II. Ми, правду кажучи, мавки.

Іван. Мавки? Потвори лісові?

На горах привиди живі?

Мавка II. Потвори? Привиди? Чи ми

Як ти, не дихаєм грудьми?

Іван. Чому ж ховаєтесь ви всі

На гори ці або в ліси?

Мавка II. Нас породили матері

То в лісі десь, то на горі,

Тому в долині, на селі,

Ми ходим, наче не свої.

В хатах нам тісно, душить дах...

Мавка І. Ми зір шукаєм по ночах...

Мавка ІІ. Не дорівнятись всім свічкам,

Коли засвітить місяць нам,

Осяє гори і ліси,—

Такої в вас нема краси.

Іван. Цей місяць світить і у нас,

Та міцно ми спимо в той час.

Чим більш працюєш, тим міцніш

По праці втомлений і спиш.

А ви, здається, вдень спите.

Мавка І. Це вдень, коли усе цвіте,

Коли шумить потік пісень?

Хто ж буде спати в Божий день?

Іван. То все в вас робиться само?

Мавка І. Ми праліс цей стережемо.

Мавка ІІ. Лякаєм злодіїв з долин.

Щоб щось не вкрали з полонин,

Каміння зносим на стежки,

Трембіти робимо, ріжки...

Мавка І. Та вишиваєм сорочки.

Іван. Не чув... Але кому і чим?

Мавка І. Усі промінням золотим!

Іван. А що коштує? Я б купив,

Та хто б і вишив, і пошив?

Мавка I. Хоч би і я. Зроблю як слід...

Здивуєш нею цілий світ.

На ній волошки й нагідки

Цвістимуть, як живі квітки.

Іван. Гарзд! А скільки візьмеш ти?

Мавка I. Рахунок встигнемо звести...

Іван. Одначе, скільки?

Мавка I. Не скажу.

Коли пошию, покажу,

А ти побачиш — скажеш сам.

Іван. Але багато я не дам!

Мавка I. Та де багато?! Не турбуйсь.

Лише зо мною... поцілуйсь (*сміється*).

Іван замислився.

Голос Лісовика. Порозбігались! На місця!

Он в яр скотилася вівця.

Хто витягатиме її?

Сам я? А слуги де мої?

Нероби! Зараз на місця!

Щоб зараз тут була вівця!

Мавка II. Біжим. Це кличе Лісовик,

А жартувати він не звик!..

Мавка І. Ходім!

(До Івана). Прощай! Не май журби:

Я все, я все зроблю тобі...

Не жди ні лиха, ні напасті,

Сама я буду вівці пасти.

І кришталевою водою

Щодня отароньку напою.

Іван. Спасибі, Мавко, а сюди

Колись, як схочеться, прийди.

Мавка І. Щоб я прийшла, прохаєш ти?..

І як змогла б я не прийти?!

Голос Лісовика. Куди пропали?! На гульні!

Овечка, чуєте, на дні!

Не витягатиму вам я!..

У вас все в головах гульня!

Мавка ІІ. Біжім, розсердиться старий!

Все перекине догори.

Мавка І. Прощай! Засни, а хтось за мить

В твій сон на крилах прилетить.

Мавки зникають.

Іван. Оце тобі і полонина!

Незнаних див самих країна!

...Так, це мавки! Ну й чарівні!

І в снах не снилося мені!

...А що, як котрусь полюблю

І кину дівчину свою?

...Ох Мавко, Мавко, не заснути —

Влила у серце ти отрути.

Перевертається на другий бік.

Голос Лісовика. Порозбігались! Ні душі.

Всі пообшукую кущі.

Дуби, смереки потрощу,

А так цього не залишу!

Завіса

II КАРТИНА

Вечір. Декорація 1-ї дії. На колоді під колибою сидить Іван і грає на флюярі. З-за кущів виглядає Марійка, всміхається і починає обережно збоку підкрадатись до Івана. За хвилину підбігає й лякає парубка.

Марійка. Агов! Злякавсь? Не ждав мене?

А я здаля тебе пізнала,

Чого ж... неначе ти... смутний?

Не звик до гір? Ти звик до хати!

Та тут самому страшно й спати.

А я для тебе принесла

Сорочку, глечик, солонину.

(Виймає з тобівки й передає.)

Ну, відпочину тут хвилину,

Але завидна щоб дійшла.

Іван. Сідай, спочинь, та не барись!

Бо сонце, бачиш, вже сідає.

На полонині все буває...

Чорти тут, кажуть, завелись.

Марійка. То ти, дивись, хоч проведи!..

Іван. Чого там? Дійдеш і сама ти.

Марійка. Чи, може, тут... заночувати!

Іван *(лякаючи)*. Чорти приходять і сюди!

...Учора був тут Лісовик.

Старий... Сучки по цілім тілі...

Від моху весь позеленілий,

Ну я, звичайно, в галас-крик!..

Марійка. Ой лишенько! Та коли б я

Лісовика оце зустріла,—

Та з переляку б я зомліла!

Та я б... Ой матінко моя!

Іван. Мавки живуть тут... Я мавок

Ну, ось і стільки не боюся!..

Вони сміються, й я сміюся.

Марійка. Мавки — відьми. Мавок ти бійсь!

Ти з ними не жартуй, не смійсь!

Іван. Ой файні, файні ті мавки!

Хоч, може, й чортове насіння...

Марійка. Не край ти серденька мого!..

(Рішуче.) Гаразд! Я звідси не піду!

Хай Лісовик, чорти приходять.

Нехай мавки тебе тут зводять,

Нехай спіткаю тут біду,—

Мені однаково,— лишусь!

Кудає тобівку набік.

Іван. Та я жартую! Проведу!

Я тут нічого не боюсь...

А Лісового —

Та я круг пальця обведу!

Марійка. Я не піду! Уже сказала!

Візьму й просиджу цілу ніч!

Для тебе ж буде... веселіш!

Чи краще... з Мавкою?! Вгадала?

Іван. Я спатиму... мені дарма,

Сиди хоч цілу весну й літо...

(Залякуючи.) Тут сич кричить несамовито,

А навкруги — така пітьма!..

Марійка. Нічого! Ватру розкладу

І сяду грітись біля неї.

Іван. Не знаєш Мавки ти тієї:

Як відьма, зла...

Марійка. Я не піду!

А завтра вранці побіжу

І розкажу, що ти з мавками,

З Лісовиком самим, з чортами

Збратався тут... Я все скажу..

Іван. Дарма! Розкажуй, спи, сиди

Чи грійсь до ранку біля ватри,

Побачиш, що усе це жарти...

Це ж смішно!.. Хто б прийшов сюди?!

Марійка. Коли ж весілля наше буде?

Іван. Казав неначе – восени...

Марійка. Уже мене питають люде...

Іван. Чом так цікавляться вони?

Яке їм діло? Може, краще

Про себе дбали б, не про нас.

Ще маєм ми з тобою час.

(Позіхає.) Ой, спати хочеться... засну...

Марійка. Ти будеш спать в цю ніч ясну?

Іван. Лягай і ти, а завтра рано

Ще до схід сонця вдвох і встанем.

Марійка. Ти спи. Заснулось би й мені,

Щоб щастя вгледіть хоч у сні...

Іван. Покинь! Одружимося колись.

Марійка. Це вийшла б заміж!.. Та за день

Ти б іншій вже співав пісень *(плаче)*!..

Іван. Засну вже... Плачеш ти дарма.

Марійка. Ну що ж... і я засну... сама.

Встає, забирає одержу й лягає біля ватри.

Збоку виходить Мавка І.

Мавка І. Як тихо й любо навкруги!

В промінні місячнім, як в морі.

Втонули ниви, і луки,

І темні праліси, і гори.

Безмежна тиша на землі,

(Підходить до Івана.) Він спить... Дитинонько моя...

Не буду я тебе будити...

У сні тобі ввижаюсь я?!

(Виймає сорочку.)...Чи він зрадіє подарунку?

О, щастя, щастя поцілунку!

(Побачивши дівчину.) А це... хто?.. Дівчина з села?

Невже його це наречена?..

Коли б я зважитись могла!..

І зважусь... Що я, навіжена!..

Марійка (*прокинувшись*).

Хто тут? Мара? Чи... Мавка, може?

(*Приглядається.*) Так, це вона, вона! О Боже!

(*До Мавки.*) Чого ти тут? Це легінь мій!

Мавка І. Він мій такий же, як і твій.

Кого з нас вибере — не знати.

Іван (*збудившись*). Хотілось би ще спати й спати.

Це хто тут?

(*Пізнавши Мавку.*) Знову ти прийшла?

Мавка І. Так, я сорочку принесла...

(*Показує.*) Поглянь, чи вмію вишивати?

Марійка. Що ж це таке? О Божа мати!

Іван. Сорочка файна, як погляну...

Мавка І. Чи файна є — спитай кохану.

Іван. Горить, як золото!.. Краса —

По ньому срібло, як роса.

Марійка. Це має бути подарунок?

Мавка І. Не зовсім так — за поцілунок!

(*До Івана.*) Ну що ж? Цілуй!

Іван. Та потім, може...

Марійка. Ти поцілуєш? Боже, Боже!

Мавка І. Ще довго ждати? Я не жду

І край негайно покладу!

Іван потуплює очі, Мавка хвилину жде й ураз розриває й кидає сорочку

Кохаєш дівчину? Так — край (*Сміється й зникає.*) !

Іван (*услід*). Постій! Скажу щось... почекай!..

Марійка. Так ось та Мавка!.. Чула я...

Він Мавчин!.. Матінко моя!

(*Плаче.*) Її ти любиш?! Я питаю...

Чого ж мовчиш ти?..

Іван. Сам не знаю...

Завіса

ІІІ КАРТИНА

Галява. Вечір. Мавки, взявшись за руки й зробивши коло, співають і роблять ритмічні рухи.

Хор мавок. Темніють доли. Мовчать Карпати.

Стомлене сонце лягає спати.

Засвітить місяць, засяють зорі,

Земля потоне в сріблястім морі,

І ми рибками по дну морському

Блукати будем в сяйві ясному.

Пахучі квіти будем зривати,

Пісні з квітками в вінок сплітати.

На те і зорі, на те і квіти,

Щоб було мило жити на світі.

Мавка І. Радіють всі, а я не вмію.

Як поховала єдину мрію...

...Коли б я знала, не кохала...

Чому ворожки не спитала?..

Чорт. Вже третій день тебе не бачу!

Ганяв усюди по лісах,

Водяника питав в болоті.

Шукав по горах, по ярах,

Ніде нема! Уже гадав я,

Що подалась ти з гір в село...

Я чув, що легіня якогось

На гори лихо занесло!..

Мавка І. А що до легіня тобі?

Чорт. Мені до легіня байдуже,

Та не байдужа ти мені...

Ти знаєш... я ж тебе кохаю,

Палаю роки, як в огні!

Мавка І. Чи гаснеш ти, чи ти палаєш,

Це радість чи журба твоя.

Чи не однаково для мене,

Коли, як лід, холодна я.

Чорт. Мене не любиш?

Мавка І. Аніскільки!..

Чорт. Не станеш ти моєю?

Мавка І. Ні.

Чорт. Кого ж ти любиш?

Мавка І. Чом питаєш?

Чорт. Мені не скажеш?

Мавка І. Мабуть, ні.

Чорт. Так я довідаюсь!.. Побачиш!

Ворожка скаже все мені!

Мавка І. То що, коли все будеш знати?

За тебе заміж не піду.

Не приставай... мені обрид ти...

Найди десь іншу молоду.

Чорт. Не бий мене... я й так побитий:

Об власне щастя я розбивсь...

Скажи: я все зроблю для тебе.

Побачиш, як тебе люблю.

Мавка І. Гаразд... подумаю... Ти зробиш?

Чорт. Я присягаюсь, що зроблю.

Мавка І. Вірю... що не зрадиш

А коли зрадиш — не прощу.

Тебе зненавиджу навіки.

Святим хрестом перехрещу.

Так слухай. Тут два дні живе вже

Красуня — дівчина з села.

Вона з цим легінем неначе

Уже заручена була.

Та легінь той мене побачив

І враз до неї прохолов.

Вона ще дужче загорілась,

Та зайнялась і в мене кров

(В задумі.) Не полюблю я вже нікого...

Не зможу бути і твоя.

Допоможи мені, благаю,

Мене ж ти любиш, вірю я.

Чорт. Вразила ти у саме серце...

Я більш нічого не скажу,

А як тебе люблю — побачиш:

Своїм я чином докажу.

Мавка І *(дає знак рукою).*

Ідуть сюди... дивись, благаю-

Йому нічого не роби...

Її примусь домів вернутись,

Але, крий Боже, не забий.

Чорт. Коли її спіткаю в лісі,

Збуджу я вітер, засвищу,

Зарегочу, озвусь луною,

Вовчицям очі засвічу.

Мавка І. Ідуть... Біжи... Роби, що можеш,

Хтось наближається сюди..

Чорт. Гаразд! Я йду!.. І ти іди!

Зникають. Іде Іван, за ним - Марійка.

Іван. Куди й чого ти йдеш за мною?

Марійка. А ти куди? Ага! Мовчиш!

Я хочу знати!

Іван. От цікава!

Дивлюсь, де паша є буйніш.

Марійка. Неправду кажеш! Так! Я знаю...

Шукаєш Мавку!.. Скучив ти!..

Іван. А що тобі хоча б до Мавки?

Чому б і Мавки не знайти?

Марійка. А я над прірвою тут сяду!

Іван. Сідай Однаково мені!..

Марійка відходить і сідає на скелі.

Марійка. Ось я і сіла...

Іван. Ніг не звішуй,

Ще задрімаєш і впадеш.

Марійка. Чи не однаково для тебе

І для твоєї Мавки теж?!

Іван. Моєї Мавки не займай!

Лягає на траву.

Марійка. "Моєї Мавки..." Він це каже!

А де ж недавнє щастя наше?

Куди ж від сорому втекти?

Зв'язався з Мавкою!.. Ганьба!

І чи не краща я хіба?

Що ж ти зробив?.. Що ж ти накоїв?

Ти закохавсь чи збожеволів (*Плаче.*)?

Із лісу вибігає Чорт, помічає Івана й Марійку, оглядається, підбігає

до Івана й, упевнившись, що він спить.

Чорт. Оце нагода! Він заснув.

Вона над прірвою дримає.

"Сама скотилась",— і кінці

Нехай хоч хто в воді шукає!

Розважу Мавоньку смутну:

Підкрадусь тихо і штовхну,

А потім щось зроблю й йому...

Підкрадається до Марійки і штовхає її в прірву. Чути крик і глухий гуркіт падаючого тіла. Чорт зникає. Мавка І вибігає з лісу й біжить на кручу.

Мавка І. На дні! Жива вона? Розбилась?

Не чути: мабуть, нежива...

Це я зробила!.. Я це винна!

Так ось що він вчинив для мене!.

Хіба ж йому казала я?

Коли це він, то він і винний!

Я тільки радила йому,

Щоб він втекти її примусив.

Із себе я цей гріх зніму.

Підбігає до Івана і будить його.

Вставай, вставай, нещастя сталось!

Іван. Це, Мавко, ти? Чому ні вчора,

Ні позавчора не прийшла?..

Я ждав тебе, не спав до ранку...

Мавка І. Була ж та дівчина з села!..

Іван. Не прожену ж... Сама пристала...

Та що ж з собою я зроблю,

Як не лежить вона до серця,

Як іншу я уже люблю...

(Пристрасно.) Тебе люблю, тебе єдину!

Мавка І. І ти навіки тільки мій.

Ти тут, ти з нами вже лишишся

На горах, в казці чарівній.

Іван. Скажи мені, але не гнівайсь,

А чи не краще б нам було

Спуститись в доли з полонини,

В якесь містечко чи село?

Мавка І. А що б батьки твої сказали?

А люде? Мавка на селі!

Та я б там квіткою зів'яла,

Посіклись крила б там мої!

Ти любиш квіти?! Я щоранку

Тобі із них вінок сплету,

Із рос я вставлю діаманти,

Як у корону золоту.

Іван. Квітки люблю... Любив ще змалку.

Мавка І. Я все квітками тут засію,

Яких не бачив ти й не знав.

Весь день на тебе, мій коханий,

Вони дивитимуться з трав.

І коли ти затулиш вії

І ляжеш спати на траві,

Вони нахиляться й розкажуть

Про наші дива лісові.

Чути голоси, стогін, крики.

Ідуть сюди! Тікаймо швидше!

Іван. Що сталось? Чуєш: галас, крик.

Мавка І. Пусте! Когось лякають наші.

Або розгнівавсь Лісовик.

Ходім... Помітять, доженуть...

Мавка бере Івана за руку, зникають.

Завіса

IV КАРТИНА

Декорація 1-го акту. Ясна ніч. На галявині перед лісом танцюють і співають мавки.

Хор мавок. Ти до мене, ти до мене не ходи,

Куций, коротенький.

Бо до мене, бо до мене листи пише

Високий, тоненький

Ти на мене, ти на мене

Не дивись,

Не витріщуй очі, я за тебе

Не піду,

Бо мі ся не хоче.

Іван виходить, взявшись за голову, наче вона йому болить, і сідає, замислившись, на колоді під колибою.

Молода мавка. Вівчар іде, тихо, мовчи!

Сховаймось: видко і вночі.

Мавка III. Поглянь, як він і схуд, і зблід,

А цвів, згадай, як маків цвіт!

Дехто ховається за дерева, інші завмирають на місці.

Іван (*взявши флягу, програє мелодію*).

Піду... куди, і сам не знаю...

А голова болить без краю...

Марійка спить,— їй все дарма —

Чи я на світі, чи нема.

Але для Мавки... Де вона?

Що з нею, то ніхто не зна.

Вона є мавка, і їй нічого:

Одурить ще когось дурного,

І справді, мабуть, я дурний,

Мені захмаривсь світ ясний..

Піду... куди... і сам не знаю.

Поволі виходить, безнадійно похиливши голову.

Молода мавка (*виходить із-за куців*). На горах тут йому неміло!

Щось голову йому схилило...

Мавка III. Не в тому річ — прийшла весна,—

Кого кохає — сам не зна.

Молода мавка. Ні, він закоханий без краю

До однієї — це я знаю.

Мавка II. Багато знаєш — що й казати?

Як підростеш, то будеш знати!

Усі мавки сміються.

Заходить Мавка I. Мавки, сміючись, розбігаються.

Мавка II. Розважся, сестро, не сумуй.

Танок русалчин затанцюй!

Мавка I. Не до танків мені, кохана..

Як ніч, глибока моя рана...

Як ніч, для мене цілий світ.

Холодний він мені, як лід.

(Кладе руку на плече подруги.) Чужа тепер я тут і там.

Розбите серце пополам,

Чужу і людям, і своїм

Ношу дитину я під ним.

Мавка II. Не воруши болючих ран...

Опам'ятається Іван.

Іван *(засмучений, схиливши голову, в задумі).*

Ой Мавко, Мавко,

Файна та мила.

За що ж мою ти

Дівчину вбила?

Яку зробила

Для тебе шкоду?

А чи не міг я

Вас двох кохати,

Вдень дома бути,

Вночі блукати?

Тепер одна вже,

Як крейда біла,

Тому, що палко

Вона любила.

А друга ходить

Простоволоса,

З очей-волошок

Збирає роси.

(У розпачі.) Я не знайду ніде спокою.

Удень ходжу я на могилу,

Вночі шукаю Мавку милу.

Мавка підходить і стає спиною до стини Івана.

Іван. Це ти? Ти тут? Чого?

Мавка І. Питаєш!?

Іван. Чому засмучена?

Мавка І. Не знаєш?!

Мене ж зненавидів давно ти,

Злочинна відьма я, мовляв...

Чи тебе я колись дурила?

Що мавка я — хіба не знав?

Ти винний сам: чому, згадай лиш

До неї став байдужий ти?

Коли б я бачила, що любиш,

Знайшла б я силу відійти.

Іван. Я справді став, як лід, до неї,

І як я іншим стати міг,

Коли залив мені всю душу

Незнаний чар очей твоїх.

Мавка І. Чи винна я, що народилась

В цім лісі мавкою на світ?

Що покохала я чужого

І цим зів'ялила свій цвіт?

Іван. Ні, Ні! Ти ще цвітеш і досі!

Побите градом заросте.

Всміхнись, і рани всі загоїть

Твоє ж проміння золоте.

Мавка І. Не можу я: і сміх, і усміх —

Обидва з кров'ю вже зійшли.

Гладить Івана по голові. Сідає на коліна і кладе голову Івана на руки.

..Не плач, дитиночко моя

Тобі колисочку зроблю я,

Схилюсь і заспіваю я:

"Дрімки, дрімки, задрімай,

А ти, батечку, заграй.

Щоб синочок наш почув,

Щоб малесенький заснув. "

Схиляє свою голову на голову Івана.

Спів Марійки з лісу. Помалу-малу,

Вівчарю, грай,—

Не врази мого

Серденька вкрай.

Мене сестричка

В лісі згубила,

Як по ягідки

З нею ходила.

Мавка з жахом прислухається до пісні.

Іван (*крізь сон*). Ти чуєш? Чуєш? Це вона! Її це пісня жалібна...

Мавка йде на голос Марійки.

Голос Марійки (*співає*). Мене сестричка

В лісі згубила,

Як по ягідки

З нею ходила.

Іван (*крізь сон*). Мені ні вмерти, ані жити...

(*Кричить.*) Покинь, покинь мене душити!

(*Схоплюється й протирає очі.*) Боже мій! Що сталось нині?!

Чи все приснилось мені?

І де ж це я? На полонині?!

Марійка вмерла? Вмерла!! Ні!

(*Кричить.*) Гей, Мавко, Мавко! Зле мені!

Здалеку озивається луна.

Завіса